



Arttu Mäkinen

16.4.2021

Ehkäise liikuntatapaturmia ennakoimalla

—

Tukesin tärpit liikuntapaikka-alan ammattilaisille

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

TUNNIN AGENDA

- Mikä Tukes?
- Tilastotietoa liikuntatapaturmista
- Kuluttajan ja palveluntarjoajan vastuu
- Edelläkävijä vai perässähiihtäjä
- Vuoropuhelu

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

- Lupa- ja valvontaviranomainen
- Vakituisen henkilöstön määrä on noin 250



Edistämme tuotteiden, palveluiden ja teollisen toiminnan turvallisuutta ja luotettavuutta

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

- Kuluttajapalvelut-ryhmä (13,5 henkilöä)
- Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011)

Proaktiivista ja reaktiivista valvontaa
Sidosryhmäyhteistyötä
Kouluttamista



Tilasto- ja tutkimustietoa: liikuntatapaturmien kustannukset

- 20 – 74 vuotiaille suomalaisille sattuu noin 420 000 liikuntatapaturmaa vuosittain (Suomalaiset tapaturmien uhreina, 2017. THL)
 - Em. ikäryhmän liikuntatapaturmien sairaalahoidon kustannukset vuonna 2011 127 – 149 miljoonaa euroa vuodessa ([Liikuntapaikkojen ylläpitotoiminnan kehittäminen, 2020. Mäkinen A.](#))
 - Liikuntatapaturmien sairaalahoidon kokonaiskustannukset nykyhetkellä koko ikäryhmälle... ..ainakin kaksinkertainen?
- ”Henkilöt kokivat, että useimmissa liikuntavammatilanteissa syy oli heissä itsessään. Näin koki 66 % miehistä ja 61 % naisista.”
 - > Kolmannessa tapaturmista syy ulkoisissa tekijöissä, kuten liikuntapaikan puutteellisesta ylläpidosta.

Tilasto- ja tutkimustietoa: murtumien ilmaantuvuus lajeittain

TABLE I Fracture Rates for Common Summer and Winter Activities*

	No (%) of Active Children (N = 794)	Average Number of Hours of Activity Per Week (SD)	Number of Fractures	Fracture Rate†	95% CI
Summer activity					
Handball	70 (8.8)	3.5 (2.3)	28	0.79	0.42 to 1.09
Skateboarding or rollerblading	108 (13.6)	4.5 (10.4)	43	0.61	0.43 to 0.79
Soccer	301 (37.9)	5.2 (7.1)	99	0.44	0.35 to 0.52
Playground	170 (21.4)	6.0 (6.1)	62	0.42	0.31 to 0.52
Trampolining	180 (22.7)	3.8 (7.6)	35	0.35	0.23 to 0.47
Horseback riding	41 (5.2)	3.8 (4.9)	7	0.31	0.06 to 0.56
Bicycle	471 (59.3)	4.3 (7.0)	74	0.25	0.19 to 0.31
Swimming	242 (30.5)	3.1 (6.9)	0	0	-
Winter activity					
Snowboarding	45 (5.67)	3.3 (3.1)	27	1.9	1.16 to 2.60
Playground	49 (6.2)	4.3 (4.8)	15	0.73	0.35 to 1.12
Ice skating	164 (20.7)	1.5 (1.3)	17	0.72	0.36 to 1.07
Handball	82 (10.3)	3.7 (2.6)	20	0.68	0.38 to 0.99
Alpine skiing	245 (30.9)	2.3 (2.6)	35	0.64	0.40 to 0.82
Soccer	163 (20.5)	3.2 (3.1)	22	0.44	0.25 to 0.62
Skiing (total)	595 (74.9)	3.3 (4.8)	77	0.41	0.31 to 0.50
Snow sledding	337 (42.4)	2.6 (2.1)	33	0.39	0.26 to 0.52
Nordic skiing	521 (65.6)	2.4 (4.6)	12	0.10	0.04 to 0.16

*SD = standard deviation, and CI = confidence interval (confidence interval assuming Poisson distribution of fractures). †Fracture rate per 10,000 hours of activity.

(Randsborg PH, Gulbrandsen P, Saltytè Benth J, Sivertsen EA, Hammer OL, Fuglesang HF, Arøen A. Fractures in children: epidemiology and activity-specific fracture rates. J Bone Joint Surg Am. 2013 Apr 3;95(7):e42.)

Kuluttajan vastuu

- Tuntee omat kyvyt ja toimintarajoitteet
- Käyttäytyy yleisesti hyvien tapojen mukaan
- Noudattaa palveluntarjoajan antamia ohjeita



Palveluntarjoajan velvollisuudet

Palveluntarjoaja vastaa palvelun turvallisuudesta

- Tuntee palvelunsa
- Tekee vaarojen tunnistamista
- Arvioi vaaroihin liittyvät riskit



tukes
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Suunnitelma kuluttajapalvelun vaarojen tunnistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi

Yritys	
Suunnitelman laatijat	Päiväys
Lähtötiedot	Mitä tietoja vaaroista on jo olemassa? Aiemmin tehdyt selvitykset, tarkastukset, riskianalyysit, asiakaspalautteet, onnettomuustiedot, jne.
Arvioitavat toiminnot ja kohteet	Mistä eri toiminnoista ja kohteista vaarat tunnistetaan? Erillinen tarkastelu esimerkiksi erityyppisistä palveluista, suoritteista, laitteista, tms. 1. 2. 3. 4. 5.
Asiakasryhmät	Minkä asiakasryhmien erityisvaatimukset turvallisuuden suhteen täytyy ottaa huomioon? Esim. lapset, liikuntarajoitteiset, aloittelijat, suuret koululaisryhmät, jne.
Menetelmät	Mitä menetelmiä käytetään vaarojen tunnistamiseen ja toimenpiteiden tarpeen arviointiin eri kohteissa?
Aikataulu	Milloin eri kohteiden vaarojen tunnistaminen tehdään?
Arvioinnin tekijät	Kuka osallistuu arvioinnin tekemiseen? Kuka tuntee arvioitavat palvelut parhaiten? Kuka on vastuussa tiedon keräämisestä tai menetelmien valinnasta?

Palveluntarjoajan velvollisuudet

Laatii turvallisuusasiakirjan

- Kirjallinen kuvaus miten palvelun turvallisuus on järjestetty
- Palveluntarjoajan oma työkalu
 - Työohje
 - Perehdyttämisen tuki

Turvallisuusasiakirja

Tämä on Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin ohje kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 7 §:n mukaisesta turvallisuusasiakirjasta. Ohje on tarkoitettu kuluttajapalveluiden tarjoajan avuksi turvallisuusasiakirjan laatimisessa. Ohje vastaa sisällöltään turvallisuusasiakirja-asetuksen 1110/2011 vaatimuksia.

Turvallisuusasiakirja on palveluntarjoajan kirjallinen kuvaus siitä, miten palvelun turvallisuus on järjestetty. Turvallisuusasiakirjassa kuvataan palveluun liittyvät vaarat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi ja hätätilanteisiin varautumiseksi. Turvallisuusasiakirja kokoa yhteen palveluun liittyvät turvallisuusasiat ja auttaa palveluntarjoajaa turvallisuuden jatkuvassa parantamisessa.

*Turvallisuusasiakirja on ensisijaisesti palveluntarjoajan oma työkalu – ei viranomaisia varten tehty dokumentti. Tätä asiakirjapohjaa voi siis muokata tarpeen mukaan. **Kursivoidut tekstit on tarkoitettu ohjaamaan turvallisuusasiakirjan laatijaa, ja ne voi poistaa valmiista asiakirjasta.***

Turvallisuusasiakirjan voi tarvittaessa yhdistää muihin turvallisuussuunnitelmiin, esim. pelastussuunnitelmaan. Turvallisuusasiakirja pitää toimittaa Tukesiin vain, jos Tukes sitä erikseen pyytää.

Palveluntarjoaja: Palveluntarjoajan nimi

Palvelut: Palvelut, joita turvallisuusasiakirja koskee

Paikka: Paikkakunta tai palvelun toteutuspaikka

Yhteystiedot: Yhteystiedot

Laatijat: Laatijoiden nimet

Päivitetty: Päivämäärä

1. TURVALLISUUSASIOISTA VASTAAVAT: Kuka tai ketkä vastaavat palvelun turvallisuudesta?

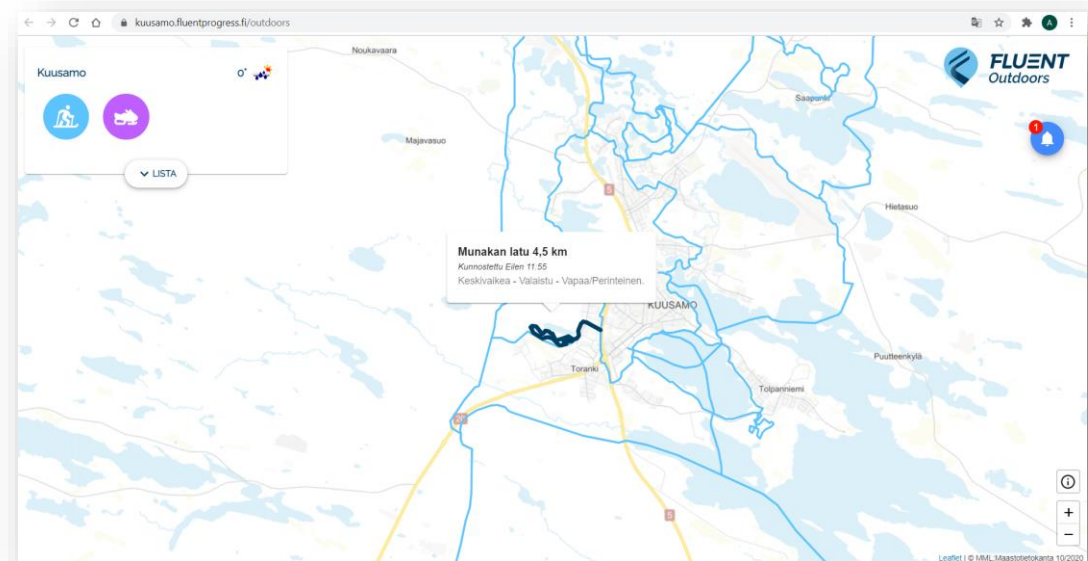
Nimeä tähän palvelun turvallisuudesta vastaava henkilö. Mikäli kyseinen henkilö ei itse ole

Palveluntarjoajan velvollisuudet

Antaa kuluttajille riittävät tiedot turvalliseen palvelun käyttöön

Tietojen annon keinoja mm.:

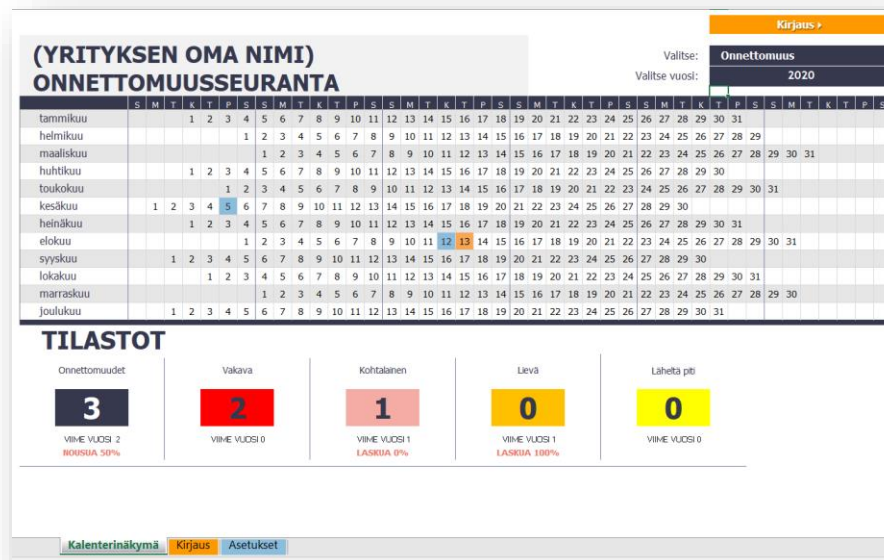
- Perehdytys
- Verkkosivut
- Opastetaulut
- Käyttöohjeet



Palveluntarjoajan velvollisuudet

Pitää kirjata onnettomuuksista ja läheltä piti –tilanteista

Toteuttaa turvallisuutta parantavia toimenpiteitä kertyneen tiedon perusteella



Linkki: [Tukesin excel-tilaus onnettomuusraportin toteuttamiseksi](#)

Palveluntarjoajan velvollisuudet

Ilmoittaa Tukesille onnettomuuksista ja vakavista läheltä piti – tilanteista

- Tukes selvittää tapauksia
- Tukes auttaa palveluntarjoajaa


MARKKINAVALVONTAREKISTERI

Etusivu - Marek
Lisätietoa markkinavalvontarekisteristä
Ilmoituslomake

Ilmoitukset vaarallisista tai puutteellisista tuotteista ja vaarallisista kuluttajapalveluista

Täällä voit tehdä ilmoituksen :

- **tuotteesta**, joka on vaarallinen, turvallisuudeltaan puutteellinen tai muuten vaatimustenvastainen
- **kuluttajapalvelun** aiheuttamasta vaara- tai läheltä piti -tilanteesta. Kuluttajapalveluita ovat esimerkiksi huvi- ja leikkipuistot, uimahallit, yleisötapahtumat ja kauneushoitopalvelut.
- **rakennustuotteesta**, joka on vaaraksi turvallisuudelle, terveydelle tai ympäristölle taikka joka ei ole suoritusasoilmoituksen, tyyppihyväksynnän, varmennustodistuksen tai muun vapaaehtoisen sertifikaatin mukainen
- **palveluntarjoajan** oma-aloitteinen ilmoitus kuluttajapalvelussa tapahtuneesta onnettomuudesta tai vakavasta läheltä piti -tilanteesta

Sähköasennuksia tai sähkötöiden tekemistä koskevat asiat pyydetään ilmoittamaan Tukesin [Kysy tai anna palautetta palstan](#) kautta.

Valitse alla olevasta valikosta oikea ilmoitustyyppi ja täytä se ohjeiden mukaan mahdollisimman tarkasti. Ilmoita myös yhteystietosi, jos haluat henkilökohtaisen vastauksen. Voit tulostaa tai tallentaa ilmoituksen itsellesi lähettämisen jälkeen.

Tutustu [tietosuojaikäytäntöihimme](#).

Ilmoitukseni koskee Vaarallinen palvelu

Tällä lomakkeella voit tehdä Tukesille ilmoituksen kuluttajapalvelun aiheuttamasta vaara- tai läheltä piti -tilanteesta.

Asian käsittelyä varten tarvitsemme mahdollisimman tarkat tiedot palvelusta ja sen aiheuttamasta vaaratilanteesta. Jätä yhteystietosi, jos haluat henkilökohtaisen vastauksen tai mahdollisuuden antaa lisätietoja tapaukseen liittyen. Voit tehdä ilmoituksen myös nimettömänä.

Ilmoituslomakkeen pakolliset tiedot on merkitty (*)-merkillä.

Tähtötu palvelu (*):

Linkki: [Tukesin sähköinen ilmoitusjärjestelmä](#)

Palveluntarjoajan velvollisuudet

**Ilmoittaa Tukesille
onnettomuuksista ja
vakavista läheltä piti –
tilanteista**

- Tukes selvittää tapauksia
- Tukes auttaa palveluntarjoajaa

**Etsitään juurisyy:
case kolmilanka-aita**



Linkki: [Tukesin sähköinen ilmoitusjärjestelmä](#)

Edelläkävijä vai perässähihtäjä

Ennakointi ei ole ennustamista

Ennakointi on varautumista

Ennakointi on valintoja

Ennakointi on vaikuttamista tulevaisuuteen

Edelläkävijä vai perässähihtäjä

Edelläkävijä ennakoi

- Hyödyntää monipuolisesti tietoa
- Seuraa toimialan kehitystä
 - Uusimpia trendejä ja käytäntöjä
- Toiminta on suunnitelmallista, ennaltaehkäisevää ja dokumentoitua
- Poikkeamiin on varauduttu ennalta

Perässähihtäjä tekee kahdesti ja kalliisti

- Korjaa välineet / paikat ilmoitusten perusteella
- Maksaa enemmän tapaturmakorvauksia
- Kärsii asiakaskadosta

Edelläkävijä vai perässähihtäjä

Käytä liikuntapaikkojen suunnittelussa apuna mm.:

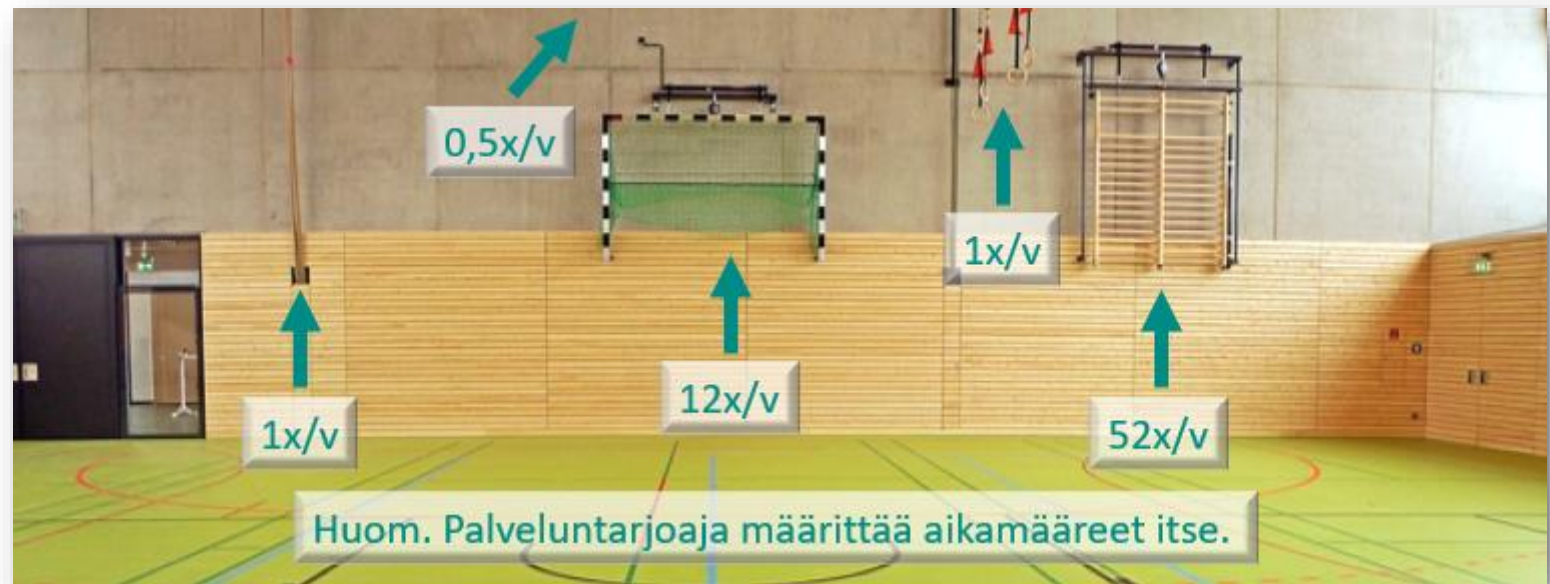
- Välinekohtaiset SFS-standardit
- Liikuntapaikkatyyppikohtaiset RT-kortit ja oppaat
- Lajiliittojen ja yhdistysten tuottamat ohjeet ja oppaat
- Viranomaisohjeet ja tutkimustieto
- **Tarvittaessa ammattilaisapua suunnitteluun, välinehankintoihin, toteutukseen**



Edelläkävijä vai perässähihtäjä

Laadi ylläpitosuunnitelma ja dokumentoi toimenpiteet

- Käytä hyväksi valmiita ylläpito-ohjeita
- Digitaaliset toiminnanohjausjärjestelmät ovat tulleet toimialalle



Edelläkävijä vai perässähiihtäjä

Lopeta palveluntarjoaminen ajoissa



Linkkipankki

Tukes, Kuluttajille tarjottavat palvelut:

<https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/kuluttajille-tarjottavat-palvelut#a9734039>

Tukes, Ohjeet, oppaat ja muut materiaalit:

<https://tukes.fi/tietoa-tukesista/materiaalit/kuluttajille-tarjottavat-palvelut>

OKM, liikuntapaikkajulkaisut:

<https://www.rakennustieto.fi/index/tuotteet/kirjat/okmliikuntapaikkajulkaisut.html>

Suomen Standardisoimisliitto SFS ry, urheiluvälineet ja laitteet:

<https://sales.sfs.fi/fi/index/tuoteryhmahaku.html.stx?pg=97.220&g=SFS>

Suomen Standardisoimisliitto SFS ry, vapaa-ajan laitteet:

<https://sales.sfs.fi/fi/index/tuoteryhmahaku.html.stx?pg=97.200&g=SFS>

Liikuntakaavoitus.fi, ideakortit:

<https://liikuntakaavoitus.fi/kaytannossa/ideakortit/>

Vuoropuhelu

- Mitkä ovat suurimmat kuluttajaturvallisuuteen liittyvät haasteet kuntanne / yrityksenne tarjoamissa kuluttajapalveluissa?
- Miten voisit puuttua havaitsemiisi haasteisiin?
- Mitä tietolähteitä käytät turvallisuusosaamisen ylläpitämiseksi?
- Mitä Tukes voisi tehdä enemmän ja paremmin?



The background of the image is a dark teal color, decorated with numerous out-of-focus circular light spots in various shades of teal and white, creating a bokeh effect.

tukes

Suojan tuoja